

Jan Załęski

"Posługiwanie Ojcostwu Boga",
Zbigniew Kiernikowski, Warszawa
2001 : [recenzja]

Studia Theologica Varsaviensia 39/2, 232-234

2001

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

larny (s. 10), ale nie należy ona – zdaniem recenzenta – do tych dzieł, które czyta się jednym tchem. Autor zmusza czytelnika do refleksji i dlatego niekiedy trzeba w niej wracać nawet wielokrotnie do jakiegoś fragmentu. Nie brak przecież w niej ani fachowego słownictwa ani bardzo dobrych analiz tekstu biblijnego czy liturgicznego. Umiejętność syntetycznego ujęcia zagadnienia świadczy o dojrzałości naukowej autora. Książka może być niewątpliwie bardzo pożyteczna nie tylko dla wykładowców czy studentów teologii, ale także dla duszpasterzy i katechetów. Warto też podkreślić posługiwanie się jej autora bardzo dobrym językiem polskim i bardzo dobrze zrobioną korektę, dzięki której można powiedzieć, że w książce nie ma błędów.

Wprawdzie bibliografia nie jest może zbyt obfita (s. 337-342), ale w pełni wykorzystana i najnowsza. Najwięcej miejsca zajmują w niej pozycje z ostatniego piętnastolecia. Autor w całej swojej twórczości naukowej przenosi wiele rozważań natury filologicznej, historycznej czy nawet teologicznej do przypisów, dzięki czemu zasadniczy tekst zyskuje dla przeciętnego czytelnika na jasności, a specjalista znajdzie interesujące go szczegółowe rozważania w odnośnym przypisie. Znajdziemy oczywiście w przypisach także odsyłacze do fachowej literatury, choć może, w porównaniu z wielu innymi dziełami naukowymi, w znacznie mniejszej ilości. Szybkie odnalezienie analizowanych tekstów biblijnych ułatwia zamieszczony indeks biblijny (s. 368-377). Szkoda, że zrezygnował autor z indeksu autorów.

Ks. Jan Załęski

Ks. Zbigniew Kiernikowski, *Posługiwanie Ojcostwu Boga*, Vocatio, Warszawa 2001, ss. 304.

Recenzowana książka jest kolejnym przykładem, że jej autor traktuje swoją działalność naukową czy popularno-naukową w służbie człowiekowi i Kościołowi. Wcześniejsza jego książka „Dwoje jednym ciałem w Chrystusie. O chrześcijańskim małżeństwie i rodzinie jako sakramencie zbawienia”, Wydawnictwo Księży Marianów, Warszawa 2000, ss. 315, jest wynikiem cyklu konferencji wygłoszonych w radiu watykańskim. Także szereg artykułów popularnych czy popularno-naukowych, pisanych dla potrzeb neokatechumenatu, potwierdza tę tezę. Kolejną pozycją, utwierdzającą recenzenta w takim przekonaniu, jest książka „Posługiwanie Ojcostwu Boga”, której autor najpierw przyjął zaproszenie Ks. Kard. J. Glempa, Prymasa Polski do wygłoszenia rekolekcji dla polskich biskupów zgromadzonych w Częstochowie w ostatnim roku przygotowań do Jubileuszu 2000-lecia chrześcijaństwa, w roku poświęconym Bogu Ojcu, a potem wygłoszone konferencje reko-

lekcyjne opublikował. Okoliczność, że były one głoszone w roku poświęconym Bogu Ojcu, uzasadnia nie tylko tytuł książki, ale i dobór jej treści.

Jest to niewątpliwie mocno przepracowany zapis 10 konferencji rekolekcyjnych ogłoszonych dla biskupów polskich w Częstochowie 22-25.11.1999 r. (por. s. 7). O ich przepracowaniu świadczy objętość nie tylko całej książki, ale i poszczególnych konferencji. Na jedną konferencję przypada średnio około 40 stron druku; ponadto przekonują o tym bogate przypisy, w których autor podejmuje sprawę tłumaczenia i interpretacji analizowanych tekstów, odwołując się nierzadko do oryginalnego tekstu greckiego. Trudno sobie bowiem wyobrazić zmieszczenie tak obfitego materiału w 10 krótkich konferencjach. Trudno też sobie wyobrazić aż tak szczegółowe analizy egzegetyczne konkretnego tekstu w trakcie konferencji. Mamy również w tej książce do czynienia z typowym dla jej autora podejściem do opracowywanego zagadnienia. Najpierw nie stosuje typowego dla tego rodzaju prac wstępu, lecz zastępuje go słowem „Od autora” (s. 7-9); a ponadto, mimo że nie są mu obce wyniki najnowszych badań egzegetyczno-teologicznych nad jakimś tekstem biblijnym, nie cytuje albo żadnych pozycji naukowych (jak w tym przypadku), bądź tylko nieliczną, jak to ma miejsce w książce o eucharystii (zob. moją jej recenzję w obecnym numerze STV). Chętnie natomiast przynosi do przypisów szczegółowe rozważania nad greckim tekstem, jednak bez powoływania się na jakiegoś autorytetu. Ładnie też jest zsynchronizowana całość. Każda bowiem konferencja podzielona jest na odpowiednią ilość podpunktów, których liczba waha się od 6 do 9 w poszczególnych konferencjach.

Podstawowym tekstem biblijnym rozważań jest List do Rzymian w aspekcie ojcostwa Boga. Podejmuje autor w książce takie zasadnicze tematy Rz jak sprawiedliwość i gniew Boga, miłość i wezwanie do składania siebie w ofierze, sprawę wierności Boga wobec Izraela na tle rozdziałów 9-11. Ks. Kiernikowski spogląda na ojcostwo Boga nie od strony teoretycznej, nie w oderwaniu od życia, lecz w kontekście posługi pasterskiej biskupów. Dyskusyjne jest wprawdzie przedstawienie relacji między chrześcijanami a Izraelem w 9 konferencji, a zwłaszcza sprawa rozumienia „anathema”, ale także tu pokazał się ks. Kiernikowski wysokiej klasy specjalistą w egzegezie tekstów biblijnych i wyciąganiu z niej wniosków teologicznych, dotyczących właściwego rozumienia miejsca chrześcijan w planie Bożym i ich stosunku do Izraela. Nie można oczywiście nie zauważyć, że autor sięga także do tekstów ST. Mówiąc np. o doświadczeniu darmowej miłości, o konieczności przełamywania siebie odwołuje się do przykładu Abrahama ofiarującego swojego syna (Rdz 22,2) jako przykładu wchodzenia na wąską drogę przełamywania siebie (s. 148-151. por. także s. 264n).

Podjmując z kolei temat ewangelijnej posługi wobec świata przez ofiarę, a nie upodobnianie się do niego, nawiązuje do księgi Daniela 6,17-25 we fragmencie

opowiadającym o wrzuceniu Daniela do lwiej jamy, by pokazać konieczność zatrącenia czegoś z siebie ze względu na znajomość Boga. Formuluje to nieco dalej jeszcze mocniej: bycie nietykalnym nie bardzo ma sens (s. 269-275). Można wreszcie dostrzec interesujące podejście od strony psychologiczno-religijnej. Raz jeszcze widać umiejętność wyciągania wniosków dla współczesnych problemów człowieka, co potwierdza moją wcześniejszą uwagę, że ks. Kiernikowski uprawia naukę dla dobra Kościoła, a w nim – dla dobra człowieka.

Po zapoznaniu się z treścią głoszonych nauk rekolekcyjnych nasuwa się nieodparty wniosek, że ich uczestnicy otrzymali potężny ładunek intelektualny poprzez specjalistyczne rozważania nad wybranymi fragmentami biblijnymi, oraz że prowadzący rekolekcje zmuszał biskupów do niemałego wysiłku woli i intelektu. Trzeba pamiętać, że znaczną mniejszość w Episkopacie polskim stanowią bibliści, ale nawet dla nich nie były to – jak sądzę – zbyt łatwe analizy tekstualne. Wolno jednak z drugiej strony przypuszczać, że mogła to być prawdziwa przygoda duchowa w odkrywaniu własnej posługi duszpasterskiej w świetle tak głęboko ukazanego ojcostwa Boga jako wzoru dla biskupów pełniących przecieź w świecie współczesnym rolę ojców duchowych. I na koniec nasuwa się jeszcze jedno wrażenie: z jednej strony książka robi wrażenie aż trochę za trudnej jak na rekolekcje, a z drugiej strony trochę za mało w niej charakteru naukowego, głównie ze względu na brak całego aparatu naukowego, choć nie są obce autorowi wyniki najnowszych badań biblijnych w omawianych kwestiach.

Ks. Jan Załęski

Ks. Henryk Seweryniak, *Tajemnica Jezusa*, Biblioteka «Więzi», Warszawa 2001, ss. 382.

Książka ks. Henryka Seweryniaka jest jedyną, jak dotychczas, monografią w polskiej literaturze teologicznej, poruszającą tak ważny temat z zakresu teologii fundamentalnej. Autor podjął się niezmiernie ważnego tematu z chrystologii fundamentalnej. Jej treścią jest spór o Jezusa Chrystusa, wiedziony przez okres dwóch tysięcy lat, oraz próba jego rozwiązania – wyjaśnienia. Ten spór rozpoczął się w sercu samego judaizmu, czego wyrazem było odrzucenie Jezusa i Jego śmierć na krzyżu. Sobory chrystologiczne pierwszych siedmiu wieków były kontynuacją tego sporu. Na nowo został on podjęty, już w innym kontekście filozoficznym niż kontekst pierwszych wieków, w czasie Oświecenia. Podjęto go w nurcie liberalnej teologii protestanckiej. Rozpoczął go H.S. Reimarus, a kontynuowali m. in. K.F. Bahrtdt, H.E. G. Paulus, D.F. Strauss, F.C. Baur, B. Bauer, A. Har-